

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

62. An si Clericus, v. g. in diuturna navigatione abjiciat Breviarium, teneatur aperire hanc circumstantiam, vel ei sufficiat dicere, vigesies, v. g. omisi Horas Canonicas? Et notatur pro praxi, quod ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

quod est causa omissionis. non solum non esse peccata distincta ab ipsa omissione, verum etiam neque esse peccata commissionis, sed omissionis tantum, quidquid asserant in contrarium Salas in p. 2. tract. 1. §. 3. disp. 1. sect. 7. & S. Valentia tom. 2. disp. 6. q. 1. punct. 4. & alij. Unde satis est ut quis dicat in confessione, Missam non audiui, nec opus est causam exprimere omissionis Missae, vel voluntatem expressam omittendi, quae omnia si essent peccata commissionis, deberent in confessione explicari.

2. Sed hic obiter posset quis curiosè inquirere, an actus qui sunt ab operante post propositum omittendi praecipuum, ut si quis, v. g. proponeret omittendi Missam propter pigritiam, aut aliam causam, & postea tempore celebrationis Missae domi studeret, aut ambularet, an, inquam, hi actus dicantur causa omissionis Missae, & consequenter sint peccata? Negativè respondet Medina in part. 2. q. 7. art. 5. dub. 2. Alvar. in p. 2. disp. 1. 2. 6. n. 2. Salas in p. 2. tr. 1. §. 3. disp. 2. sect. 6. n. 1. 02. licet contrarium asserat Valentia tom. 2. disp. 6. quæst. 5. punct. 4. Sed tu circa praesentem quaestionem vide Filiucium tom. 2. tr. 2. c. 7. n. 268. Layman in Theol. mor. lib. 1. tr. 3. c. 4. n. 43. Becanum ubi sup. c. 2. n. 5. & 6. & alios sequere.

RESOL. LXI.

An sit necessarium in confessione ipsam omissionem explicare, vel sufficiat tantum se accusare de causa omissionis data? Ex part. 1. tract. 7. Res. 65.

§. 1. **E**ssè explicandam ipsam omissionem, putant communiter Doctores, quos sequitur Tannerus in p. 2. disp. 4. dub. 3. n. 35.

1. Sed contrarium sententiam etiam probabilem esse existimo, quam tuetur Vasquez in part. 2. tom. 1. disputatione 94. cap. 3. num. 16. post illum Bonacina de legib. 2. quæst. 4. punct. 4. num. 8. ex illo principio, in quo docet, peccatum omissionis tunc solum imputari, adeoque committi, quando causa culpabilis omissioni datur; ipsam verò omissionem actualem pro tempore, quo praecipuum obligabat: quia sub libera potestate omittentis non est proprie peccatum non esse, nec eo quidem modo, quo aliqui actus externus peccati, peccatum dicitur, derivata, scilicet, malitia in ipsum ex voluntate, sed esse solum effectum peccati. Quod ita etiam pariter dicendum est de homicidio ex ebrietate, & de pollutione in somno culpabiliter sequuta: itemque de vulneratione actuali per emissam sagittam facta, &c.

3. Sed audiamus Vasquez de hac re differentem: [Si haec omnia exteriora (asserit) quae diximus, non essent peccata; sequeretur, non esse necessarium, ea in Confessione exprimere; sed satis esse explicare causam eorum liberè positam fuisse somno, aut ebrietate: hoc autem est contra consuetudinem fidelium omnium, qui ea semper confitentur: ergo, &c.] Respondeo, non esse exprimenda in Confessione: fideles autem plurimi ea explicant; quia nesciunt ea non esse peccata; vel etiam, quia eo facto rectè explicant culpam, quam commiserunt, praebendo causam, & occasionem; idè prohiberi non debent à talium eventuum confessione, praesertim cum ipsa explicatione eventus optime explicetur, quidquid peccati in causa praecessit, & parum vnum ab alio distet: at si quis praesens ea exprimere vellet, quae debet, non est cogendus eventus explicare ratione Confessionis, sed aliquando ratione restitutionis, vel irregularitatis; sed satisfaceret praecipuo, si diceret, se d. disse proximam causam tali omissioni, vel pollutioni. Nec etiam opus est in Confessione dicere:

Tom. 1.

Ego potu, & cibo nimio mihi intuli morbum lethalem; se sufficit fateri, causam illius dedisse. At, quando opus externum est secundum se peccatum, quia liberè semper manet sub nostra potestate, tunc debet semper explicari. Ita Vasquez, satis quidem probabiliter, quidquid aliqui obmurmurent. Dicendum est igitur absolute, ipsam actualem occasionem, seu vulnerationem hominis per sagittam, aut homicidium praevium in ebrietate commissum, vel etiam pollutionem culpabilem in somno, non esse peccata propria, sed tantum effectus peccati. Et ita etiam hanc sententiam cum Vasquez docet novissimè Layman in Theol. mor. lib. 1. tr. 1. c. 3. n. 5.

4. Sed, si aliquis hanc quaestionem fusiùs explicatam cum variis Doctorum sententiis videre cupiat, adeat Malderum in p. 2. q. 72. artic. 6. Lorcam in p. 2. to. 2. quæst. 4. disp. 7. de peccatis. Azorium tom. 1. lib. 4. cap. 3. quæst. 3. Zumel in p. 2. quæst. 71. art. 5. disput. 5. Filiucium tom. 2. tract. 2. 1. cap. 7. num. 271. Becanum in p. 2. tract. 2. cap. 3. quæst. 6. Pelantium in part. 2. q. 71. art. 5. disp. 3. Villalobos in summ. tom. 1. tract. 3. dub. 6. n. 1. & seq. Vide tertiam huius Operis Partem. Tract. 4. de Sacram. Res. 67. in fine.

*Quæ hic est inf. Res. 165.

RESOL. LXII.

An si Clericus: v. g. in diuturna navigatione abiciat Breviarium, teneatur aperire hanc circumstantiam, vel ei sufficiat dicere, vigesies v. g. omisi Horas Canonicas?

Et notatur pro praxi, quod propositum omittendi, ut & actus ille, quo quis ademit facultatè præcepti exequendi, & exercendi per accidens in confessione explicandum est; ut si quis v. g. proposuit per multos dies Officium Divinum omittere, sed deinde propositum mutans non nisi quinquies omisit.

Idem dicendum est de similibus aliis? Etiamque advertitur eum, qui post abiectionem Breviarium dolet de causa omissionis data, non amplius peccare omittendo Horas, quando novam negligentiam in comparando Brevariario non admittit. Ex part. 1. tract. 7. Res. 63.

§. 1. **R**espondeo sufficere. Ita Tann. in p. 2. disp. 4. q. 4. dub. 2. n. 25. & 26. Et ratio est: quia impotentem se reddere ad actum præcepti, solum prohibetur præcepto affirmativo de actu exequendo; ac proinde non aliam habet malitiam, quam ipsamet omisso actus præcepti: ergo, &c. Dicendum est igitur, quòd talis actus, quo quis se reddit impotentem, non est distinctum peccatum ab omissione, re ipsa consequente: & idè sufficit confiteri omissionem ipsam.

2. Notandum est tamen pro praxi, quòd propositum omittendi, ut & actus ille, quo quis facultatem ademit actum præcepti exercendi, per accidens aliquando in confessione distinctè explicandum est: ut, si quis, v. g. proposuisset per multos dies Officium divinum omittere: sed deinde propositum mutans, non nisi quinquies omisit. Aut, si quis in navigatione, vel itinere, abiectione Brevariario, cum implicito proposito omittendi Horas per integram hebdomadam, mox postea respiceret, vel acquisito Brevariario post tres dies horas recitaret: in his, inquam, casibus, cum longè maius peccatum sit ipse actus ex causa omissionis, quam subsequens omisso, non satis esset in confessione solum omissionem confiteri.

3. Notandum est etiam, eum, qui post abiectionem Brevariario dolet de causa omissionis data, non amplius peccare omittendo Horas, quando novam negligentiam in comparando Brevariario non admittit: quia omisso ipsa peccatum non est, si pro tempore,

li 2 quo

quo accidit, non fit in potestate omittentis, vel in sua causa fit voluntaria, ut quia ante tempus executionis præcepti hominem de causa data penituit: aut, quia vel non potuit, vel non debuit cauere secutoram omissionem. Et hæc omnia notauit Becanus in p. 2. tr. 2. c. 3. q. 6. n. 10. & 11. cum Tannero ubi sup. dub. 3. num. 37. & Villafbos in summ. tom. 1. tract. 3. diff. 6. n. 4. Sed ad alia deueniamus.

RESOL. LXIII.

An sufficiat si penitens dicat in confessione, anno integro omisi Officium diuinum, vel non restitui, licet aliquoties intra annum doluerit de culpa, & statuerit recitare, vel restituere, & propositum postea non adimpleuerit: Ex part. 5. tract. 14. & Miscell. 2. Resolut. 55.

Sup. hoc pro parte restitutionis infra 158. lege eas per totas.

§. 1. **C**Asus potest sæpius in praxi accidere, & videtur negatiue respondendum; nam eo ipso quod doluit de peccato, statuitque recitare, vel restituere, interrupt peccatum; unde cum postea non recitauit, neque restituit, aliud diuerso numero peccatum commisit: sed certum est numerum peccatorum in confessione declarandum esse: ergo, &c.

2. Nihilominus licet, metaphysicè loquendo illud peccatum numero multiplicetur, adhuc non videtur necessarium declarare prædictam interruptionem. Ita Iacobus Granado in 3. part. D. Thome, controuers. 7. tractat. 9. disputatione decima, num. octauo; quia in confessione non est seruandus strictus rigor, & nimietas in explicando numero, quando sufficienter constat de statu penitentis. Satis autem constat de statu, cum quis fateatur se per annum non recitasse, aut non restituisse cum posset; licet non delectet, an aliquoties habuerit animum recitandi, vel restituendi; alioquin molestum esset, nimisque onerosum, ac serupulis plenum; maiorem obligationem imponere. Sic Granado ubi supra; sed de hac questione satis alibi à me dictum est.

Alibi in Ref. not. præteritæ.

RESOL. LXIV.

An qui omisit aliquo die omnes Horas Canonicas, vel notabilem illarum partem, teneatur in confessione aperire id quod omisit, vel sufficiat dicere se mortale peccatum commississe in non soluendo diuinum Officium?

Et notatur, quod habens plura beneficia non committit tot peccata, quot sunt beneficia in omissione Horarum Canonicarum. Ex part. 2. tr. 12. Rel. 23.

Sup. hoc sup. in Refol. 95. Sed difficultas, ante medium, à vers. & adhibet. & in to 3. tr. 6. Rel. 75.

§. 1. **A**liqui asserunt, non satis esse ita dicere, sed explicandam esse quietatem Officij omisissam, si sit magna, & numerum Horarum. Et ita docet Bonacina de Sacra. disp. 5. sect. 2. punct. 2. §. 3. n. 17. Gasias de benef. tom. 1. part. 3. c. 1. n. 142. Henriq. lib. 5. c. 7. n. 6. Bellochius in praxi de cas. refer. part. 2. q. 15. n. 47. & alij penes ipsos.

2. Sed ego puto cum Squillante de oblig. Cler. p. 1. dub. 33 n. 70. & aliis, satis esse si Clericus se accuset asserendo commississe culpam lethalem in recitatione Horarum. Notandum est etiam contra Nauarum, & alios, quod habens plura beneficia non committit tot peccata, quot sunt beneficia, vt optimè notat Gasias ubi supra, n. 142. Azorius part. 1. lib. 4. c. 1. quæst. 6. & alij.

Sup. hoc in to 3. tr. 6. Ref. 111. §. vt. in principio, & in alio §. & verficius not.

RESOL. XLV.

Primum, qui ratione Ordinis sacri, & beneficij tenetur persolvere Horas Canonicas; si illas non recitet, peccet dupliciter, & sit ista circumstantia in confessione aperienda? Ex part. 2. tr. 12. Rel. 22.

§. 1. **A**ffirmatiue respondet Fagund. de præcept. Eccles. tr. 2. li. 4. c. 5. n. 23. Azor. p. 1. l. 1. to. 2. n. 9. 7. Suar. de Relig. tom. 2. lib. 4. c. 18. n. 5. Sanch. de mar. lib. 9. disp. 15. n. 6. Squillante de oblig. Cler. p. 1. dub. 34. n. 71. Carolus Macigni de Horis Canonicis, c. 10. n. 6. & alij, quia talis Clericus omittens Officium diuinum, violat duplicem virtutum specie diuersam: violat enim virtutem religionis, ratione Ordinis sacri, & virtutem iustitiæ, ratione beneficij.

2. Hæc sententia est probabilis, sed contraria est probabilior, quam tuetur Homobonus exam. Eccles. p. 1. tr. 4. c. 5. q. 42. Henriq. lib. 12. c. 12. n. 3. in Glas. O. Gasias de benef. tom. 1. p. 3. c. 1. n. 125. Salas in p. 2. to. 2. tr. 13. disp. 3. sect. 2. n. 17. & alij, quia Clericus beneficiatus tenetur persolvere Horas ratione tantum religionis, & non iustitiæ. Ergo vnicum peccatum committit, quia violat vnã tantam virtutem.

RESOL. XLVI.

An si quis, v. g. recitando Officium diuinum vidit mulierem, & concupiscit eam, teneatur non solum illam prauam concupiscentiam confiteri, sed etiam dicere, quod tale peccatum admisit pfallendo, vel orando? Et an, qui orat non solum in peccato mortali, sed etiam cum proposito actuali, & voluntate peccandi mortali, peccet? Ex part. 6. tractat. 7. & Miscell. 2. Resolut. 36.

§. 1. **C**Asus potest in praxi frequenter accidere, & de illo pauci mentionem faciunt; unde affirmatiua sententiam nouissimè tenet Franciscus Syluius in resolutionibus variis oratio. Quia, ait ille, cum aliquis Deum vocaliter orans ipsum offendit mortaliter, alicui prauæ voluntati, aut luxuriæ, aut alteri peccato consentiendo, in tali eius peccato inuenitur aliqua circumstantia mutans speciem peccati: atque Ecclesiæ doctrina recepta est (vt ex Concilio Tridentino sess. 14. cap. 5. & aliunde constat) eas circumstantias in confessione explicandas esse, quæ speciem peccati mutant: ergo iste sic orans, & mortaliter peccans, tenetur, eam circumstantiam in confessione aperire. Maior probatur: quoniam iuxta B. Thom. in 4. dist. 16. q. 3. art. 2. illæ circumstantiæ mutant speciem peccati, quæ habent specialem repugnantiam cum recta ratione, diuersam ab ea, quæ est in ipso peccato secundum se: siue iuxta Scotum in 4. dist. 17. quæ speciali prohibitione prohibentur. Quibus consonat, quod idem S. Thom. quæst. 18. artic. 10. concludit. Quandocumque aliqua circumstantia respicit specialem ordinem rationis vel pro, vel contra, oportet, quod circumstantia det speciem actui mortali, vel bono, vel malo. Sed in proposito reperitur circumstantia, quæ habet specialem repugnantiam cum recta ratione; & quæ speciali prohibitionem præterit: præter peccatum enim, quod prohibetur præcepto, Non machaberis; aut, Non concupiscet, vel isto. Non occides, adest peccatum Religioni oppositum. Oratio quippe ad virtutem Religionis pertinet: qui autem vocaliter orat, & sic orando consentit mortali luxuriæ, aut odio, grauius contra virtutem Religionis offendit; cum ipsa postulet, vt exhibeatur Deo cultus ac reuerentia, & vt oratio, quæ